www.alm.loxblog.com

زبان فارسی(۳) سؤالات امتحانی هماهنگ کشوری- خرداد ماه ۱۳۸۷

الف) زبان شناسی:

۱- رابطه معنایی دو واژه‌ی « ماه» و « ستاره» چیست؟

الف) ترادف ۲) تضمن ۳) تناسب ۴) تضاد

۲- در جمله « پرنده ، آبی پاک آسمان را نشانده است.»

الف) رعایت نکردن کدام قواعد ترکیب ، ساخت جمله را غیرممکن کرده است؟

ب) الگوی هجایی واژه‌ی « آبی» را بنویسید.

۳- با توجه به بیت زیر به هر یک از سوالات پاسخ دهید:

« یاری اندرکس نمی‌بینم ، یاران را چه شد؟ دوستی کی آخر آمد؟ دوستداران را چه شد؟»

الف) هر یک از واژه‌های « دوستی» و « دوستدار» با استفاده از چه شیوه‌ای ساخته شده است؟

ب) آهنگ هر یک از جملات مشخص شده را بنویسید.

۴- واژه مشخص شده در بیت زیر مشمول کدام یک از وضعیت‌های چهارگانه شده است؟

« خورده است خدا ز روی تعظیم سوگند به روی هم چو ماهت»

۵- چگونه می‌توان ثابت کرد که بیت زیر نظم است ، شعر نیست؟

« توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود»

۶- درست یا غلط بودن هر یک از جملات زیر را مشخص کنید.

الف) اساسی‌ترین نقش زبان ایجاد ارتباط در میان افراد یک جامعه‌ی زبانی است.

ب) ما نقش‌های زبان را همراه با خود زبان در کودکی به عنوان بخشی از فرآیند رشد طبیعی بدون نیاز به درس و آموزگار فرا می‌گیریم.

ج) دانش و مهارتی که در زمینه‌ی زبان و نقش‌های آن به طور طبیعی به دست می‌آوریم ، بسیار گسترده و نامحدود است.

ب) نگارش

۱- با توجه به متن زیر به هر یک از سوالات پاسخ دهید.

« کلاس دوم بغل دفتر بود. یعد سالن بود ؛ خالی و بزرگ که دو تا ستون سفید چهارگوش پرش کرده بود و آن ته سه چهار تا میز و نیمکت شکسته ، دیوار روبرو پوشیده از عکس پهلوان‌ها و یک نقشه‌ی بزرگ آسیا و .....»

الف) این نوشته به چه شیوه‌ای نگارش شده است؟

ب) این نوشته حاصل کدام یک از موارد فوق است؟ ۱) دیده‌ها و شنیده‌ها ۲) تأملات درونی ۳) پژوهش‌ها

۲- یک دایرهٔ المعارف چند دانشی نام ببرید که قرن‌ها پیش نگاشته شده است.

۳- کتاب « چشمه‌ی روشن» از دکتر غلامحسین یوسفی جزء کدام دسته از منابع تحقیق به شمار می‌رود؟

۴- تألیف دایرهٔ المعارف به شیوه‌ی نوین در ایران از پنجاه سال پیش با ترجمه‌ی ..... به کمک گروهی از دانشمندان آغاز شد.

۵- زندگی‌نامه‌ها علاوه بر رعایت نکات فنی چگونه باید نوشته شوند تا سهم خود را در پژوهش‌های تاریخی و فرهنگی حفظ کنند؟

۶- با توجه به جمله‌ی « داستانی که نوشته بودم را به عنوان انشاء در کلاس خواندم.»

الف) جمله را ویرایش کنید. ب) هر یک از موارد ویرایش مربوط به کدام نوع ویرایش است؟

۷- دو شیوه‌ی ساخت طنز را بنویسید.

۸- شعر زیر را به نثر روان بازگردانی کنید.

« شـبی دود خلق آتشی بر فروخت شنیدم که بغداد نیمی بسوخت

یکی شکر گفت اندر آن خاک و دود کـه دکـان ما را گـزنـدی نبود»

۹- با استفاده از آرایه‌های ادبی « جان بخشی» و « تشبیه» نوشته‌ی زیر را به نثری ادبی و هنری تبدیل کنید.

« بهار شد ؛ نسیم لابه‌لای شاخه‌های بید وزید. با رسیدن بهار شکوفه‌ها باز شد. گل در میان چمن شکفت.»

ج) املا و بیاموزیم:

۱- در جمله‌ی (مُفاد- مَفاد) این کتاب (گُواه-گَواه) روزهای خوش سپری شده بر نگارنده است.

الف) در واژه‌ی « مفاد» کدام تلفظ درست است؟ ب) تلفظ معیار واژه‌ی « گواه» کدام است؟

ج) در کدام واژه « فرآیند واجی» به کار رفته است؟ نوع فرآیند را بنویسید.

۲- با توجه به متن زیر به سوالات پاسخ دهید.

« عرّابه‌ی زمان قرن‌ها چرخید و در هزاهز و غریو چرخش خود ، انسان‌های بوالهوس و غافل را جا گذاشت ؛ لیکن در بامدادان این تمدّن بزرگ ، نیاکان ما با وجود مضیق حیاط با تألیف کتب به القای مفاهیم ارزشمند پرداختند و با توع و رغبت ، با ساختن کتاب خانه‌ای بزرگ ، آن را به یادگار به نسل‌های بعد منتقل کردند.»

www.alm.loxblog.com

الف) یک واژه‌ی « دو تلفظی» بیابید.
ب) در کدام واژه فرآیند واجی ابدال ، نمود نوشتاری یافته است؟
ج) « صامت میانجی» را در واژه‌ی نیاکان مشخص کنید.
د) یک واژه بیابید که در آن پسوند « ان» بیانگر زمان باشد.
هـ) در متن فوق چهار غلط املایی به کار رفته است ، آنها را بیابید و صحیح هر یک را بنویسید.

د- دستور

۱- با توجه به عبارت زیر به سوالات داده شده پاسخ دهید.
« وزارت آموزش و پرورش با خریداری میلیون‌ها جلد کتاب ، امکانات نسبتاً مناسبی را برای کتاب خانه‌های مدارس فراهم کرد.»
الف) عبارت فوق از ..... واژه تشکیل شده است.
ب) نوع تکواژ « وزارت» را بنویسید.
ج) یک واژه‌ی « مشتق مرکب» بیابید.
د) در جمله بالا « وابسته‌ی وابسته» کدام است؟ نوع آن را بنویسید.
هـ) « ممیز» را در عبارت فوق بیابید و نمودار پیکانی آن را رسم کنید.
و) نمودار جمله فوق را رسم کرده و اجزای اصلی جمله را در نمودار قرار دهید.

۲- در عبارت : « دوست واقعی کسی است که با تسلط بر احساسات خویش یک دنیا شادی و عشق را بر همگان به ارمغان می‌آورد.»
الف) کدام واژه « متمم اسم» است؟
ب) واژه‌ی « عشق» کدام نقش تبعی را داراست؟

۳- در جمله: « دل بستن به این جهان زودگذر کاری بسیار کودکانه است.»
الف) کدام واژه « صفت مشترک با قید» است؟
ب) کدام هجای واژه‌ی کودکانه دارای « تکیه» است؟
ج) با توجه به اجزای تشکیل دهنده واژه « زودگذر» الگوی زیر را کامل کنید.
..... + ... ← .....

۴- با توجه به متن زیر ، به هر یک از سوالات پاسخ دهید.
« شاخه‌های پر پیچ و خم بید مجنون می‌رقصد و از پنجره‌ی باز به اتاقم می‌آید. می‌خواستم پنجره را ببندم ؛ اما نتوانستم.»
الف) آیا جمله « شاخه‌های پر پیچ و خم بید مجنون می‌رقصد» از نظر مطابقت نهاد و فعل صحیح است؟چرا؟
ب) در عبارت « می‌خواستم پنجره را ببندم ؛ اما نتوانستم» مورد حذف شده را بیابید و بنویسید حذف به چه قرینه‌ای صورت گرفته است؟
ج) جمله‌های مشخص شده را با گذرا کردن فعلشان دوباره‌نویسی کنید.

۵- در جمله « استاد کمال الملک ، نقاش توانمند ایرانی ، با هنرآموزی به تصویرگران همه جهان ، نام خود را در تاریخ هنر ثبت کرد.»
الف) کدام واژه « شاخص» است؟
ب) کدام واژه « بدل» است؟
ج) « صفت مضاف الیه» را مشخص کنید.
د) واژه « هنرآموزی» را براساس ترتیب اجزای سازنده‌ی آن ، تا مرحله تکواژ تجزیه کنید.

پاسخ سؤالات امتحانی هماهنگ کشوری- خرداد ماه ۱۳۸۷

الف) زبان شناسی:

۱- گزینه ۳ تناسب

۲- الف) هم‌نشینی و معنایی ب) آ: صامت + مصوت ، بی: صامت + مصوت

۳- الف) دوستی: اشتقاق دوستدار: ترکیب ب) جمله اول: افتان جمله دوم: افتان

۴- سوگند: با از دست دادن معنای پیشین و پذیرفتن معنای جدید به دوران بعد منتقل شده است.

۵- زیرا شاعر با استفاده از اصول و قواعد عروض و قافیه این بیت را به مجموعه ساخت‌های آوایی افزوده ، از صور خیال بهره نگرفته است.

۶- الف) درست ب) درست ج) غلط

ب) نگارش:

۱- الف) تشریحی ب) گزینه اول

۲- الفهرست یا احصاء العلوم

۳- سرگذشت نامه‌ها

۴- دایرهٔ المعارف اسلام

۵- دور از تعصب و غرض ورزی

۶- الف) داستانی را که نوشته بودم ، به عنوان انشا در کلاس خواندم.

ب) کاربرد را پس از مفعول : زبانی یا ساختاری/ حذف همزه از آخر انشا: فنی

۷- برهم زدن نظم و تناسب متعارف/ دگرگون کردن حوادث و اشخاص/ غیرواقعی جلوه دادن امور/ بر هم زدن عادت‌ها/ بزرگ‌نمایی و اغراق در توصیف/ کش دار کردن یک موضوع یا ماجرا/ تبیین مسائل سیاسی و اجتماعی از طریق بیان حوادث و موضوعات عادی و معمولی زندگی/ نقیضه‌پردازی یا تقلید از آثار ادبی/ وجود غلط‌های املایی آگاهانه / بازی با کلمات/ بهره‌گیری از فرهنگ عامه (ضرب المثل‌ها ، کنایات و واژگان عامیانه)

۸- شبی در بغداد آتشی افروخته شد و نیمی از شهر در آن آتش سوخت ، در آن اوضاع و احوال و در میان خاک و دود ، یکی از بازاریان خدا را شکر می‌کرد که به دکان من آسیبی نرسید.»

۹- کاربرد صحیح آرایه‌ی جان‌بخشی و کاربرد صحیح آرایه‌ی تشبیه

ج) املا و بیاموزیم:

۱- الف) مُفاد ب) گواه ج) روزهای خوش فرآیند واجی افزایش

۲- الف) یادگار ب) لیکن ج) صامت میانجی: ک د) بامدادان

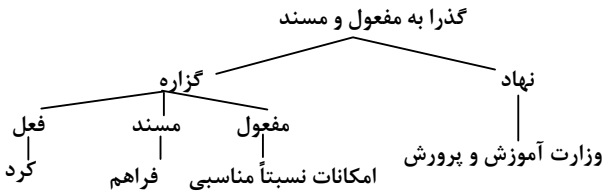
هـ) عرابه ← ارابه بوالهوس ← بلهوس حیاط ← حیات توع ← طوع

د) دستور:

۱- الف) ۲۰ واژه ب) آزاد قاموسی ج) آموزش و پرورش د) نسبتاً ، قید صفت

هـ) میلیون‌ها جلد کتاب

و)

۲- الف) احساسات ب) معطوف

۳- الف) کودکانه ب) نه (هجای آخر) ج) صفت + بن (مضارع) ← صفت

۴- الف) خیر ، زیرا این جمله جان بخشی دارد و باید فعل آن جمع بیاید.

ب) بعد از فعل نتوانستم ، پنجره را ببندم حذف شده است. حذف به قرینه‌ی لفظی است.

ج) باد شاخه‌های پر پیچ و خم بید مجنون را می‌رقصاند و از پنجره‌ی باز به اتاقم می‌آورد.

۵- الف) استاد ب) نقاش توانمند ایرانی/ نقاش ج) همه

د) هنرآموز+یِ: هنر+آموز یا هنر+آموزی آموز+ی